

ni, olyan pontosnak és hűnek, annyira tudni kell, mi a lényeg, hogy valóságunk valóság maradjon akkor is, ha új elemek lépnek be az ismert elemek közé. A jelent az ismeretlen jövő megsejtésével kell leírni. A három dimenziójú világ csak a negyedik dimenzió

érezkeltetésével, a jövővel válik valósággá.

Ezt a tanulságot persze másképpen is, visszájára fordítva is megfogalmazhatnám. A sőt sohasem kell mesterseges szózzal erősíteni. A sónak kell sósnak lenni”.

LÉVAY ENDRE

LEVÉL A SZERKESZTŐSÉGHEZ

Tisztelt Szerkesztőség!

A köztünk kialakult jó munkatársi kapcsolat további fenntartása érdekében kérek benneteket alábbi soraim közlésére a folyóirat hasábjain. Nem az a szándék vezérel, hogy a Bori Imre kezdeményezte vita színhelyét a Magyar Szó *Kilátó* című mellékletéből a folyóiratba helyezzem át, sőt kötelességem közölni, hogy a melléklet szerkesztője, Végel László fel is kínálta esetleges válaszom közlésére a *Kilátó* hasábjait. Hogy mégis e szokatlan eljárás mellett döntöttem, azt az Urbán Jánosról készült pályaképvázlatban eszközölt szerkesztői változtatás indokolja. Úgy vélem ugyanis, hogy ha e sorok más orgánumban jelennének meg, szükséges volna a szerkesztőség nyilatkozatát is mellékelni, így viszont már maga a közlés ténye hitelesíti állításaimat — a félreértésre okot adó változtatás kérdésében.

Az Urbán Jánosról szóló „*Ha ti szóltok, én már kiáltok!*” c. írás valóban nem könyvismertetőnek készült, s nem is készülhetett annak, hisz megírása idején még a szerb nyelvű kötet sem jelent meg, az esetleges magyar nyelvű pedig nem is szerepel a Forum Könyvkiadó idei tervében. Arról van szó csupán, hogy e csaknem három évtizedes munkásságot lehetőleg teljességében kívántam áttekinteni, bevonva a vizsgálódásba a közelmúlt és a jelen termését is, s mivel a véletlen szinte egyidőben kezemre játszott a előkészületben levő két kötet kéziratát (az egyiket a szabadkai Osvit kiadó küldte el véleményezésre, a másikat a Forum szerkesztésre), kitérhettem a feltételelesen dokumentumnovellának nevezett legújabb keletű kispózzai művekre is. (Itt jegyzem meg, hogy az olvasónak lényegében módjában állt ellenőrizni a kritikust, mert az említett és tárgyalt novellák legnagyobb része — ha nem valamennyi — a közelmúltban megjelent sorjában a Magyar Szó vasárnapi irodalmi mellékletében. Sőt, mivel napilapban való közlésről van szó, kétségkívül nagyobb lehetőség kínálkozott erre az ellenőrzésre, mint annak idején a színház nélküli drámákról szóló kritikák esetében, melyeket Bori Imre közölt 1971-ben.)

Az eddigiekből nyilvánvaló, hogy a szóban forgó írás kéziratának nem volt alcíme, s nem adhatta hírül a szerb nyelvű kötet megjelenését; az Urbán kézirat eredetileg nem is az *Obale pod suncem*, hanem az *Između dve obale* (*Két part között* — Urbán egyik novellája) címet viselte.*

E formai kérdések lezárásaként ki kell térnem egy sajnálatos elírásra is, nevezetesen arra, hogy Bori Imre ama könyveinek és antológiáinak sorában, melyekből kimaradt Urbán János, megemlítettem *A jugoszláviai magyar irodalom történetét* is, amit bírálóm „jellegzetes”-nek tekint írásomban és „dezinformáció”-nak minősít. Annál sajnálatosabb ez a tollhibám, mert módot adott Borinak a lényeges kérdés megkerülésére. Megmagyarázta ugyanis, miért nem említhette e művében Urbánt, de nem válaszolt arra, hogy mért hagyta ki az immár három kiadást megért *Irodalmunk kiskönyvéből*, holott a *Vajdasági ég alattban* még közölte.

Persze számos kitételrel lehetne még vitatkozni Bori írásában, többek között azzal is, hogy melyikünk gyakorolja állhatatosabban a kritikák kritikáját, ki oktatja ki hétről hétre a kritikusokat, s arról is, hogy ki s milyen mértékben hagyja kétségben olvasóit bejelentett szándékát és tényleges mondanivalóját illetően. A *Kilátó* 1976. szeptember 11-i számában közölt cikkének alcíme ugyanis: *Egy kritikai módszertanról* szóló írást ígér, holott — nem lévén kritikai módszertanom — valójában módszeremet veszi célba. Nem hinném, hogy nincs tisztában e két szó jelentése közötti különbséggel, inkább feltételezem, hogy csupán tollhibáról van szó.

Úgy vélem azonban, hogy mindezek formai, tehát mellékes kérdések. Valójában sokkal lényegesebb nézetkülönbségekről van szó, nevezetesen arról, hogy Gál László életművének egy meghatározott részét, munkásságának egy szakaszát kerülő útnak fogjuk-e fel, s Urbán János életművét irodalmunk részének tekintjük-e, sőt talán még többről: irodalmunk egy egész, csaknem másfél évtizedes szakaszát — erényeivel és fogyatékságaival együtt — olyan útszakasznak tekintjük-e irodalmunkban, amelyek fogyatékságai nélkül bizonyára előbbre tarthatnánk, de egésze nélkül még itt sem, ahol ma vagyunk. Meggyőződésem, hogy e valóban lényeges kérdések körüli viták nagyobb hasznára lennének irodalmi életünknek, mint a módszer körüli csatározások.

JUHÁSZ GÉZA

* Mivel a *Szempont* c. rovatunk jellege januártól kezdve megváltozott, Juhász Géza: „*Ha ti szóltok, én már kiáltok!*” c. írása az *Olvasónaplóba* került, mert szükségesnek és lehetségesnek láttuk Urbán János időközben szerb nyelven megjelent kötetéhez kapcsolni a megjelenést. Ezért egészítettük ki *Obale pod suncem* (*Osvit, Subotica, 1976*) alcímmel. Ez maga után vonta a könyv végleges címének feltüntetését (a szerző a kéziratban *Između dve obale* címen említette) s a megjelenés tényének regisztrálását is. A szám azonban a nyári szabadságok idején készült, s így nem volt rovat szerkesztőnknek alkalma az írás szerzőjét szándékunkról tájékoztatni. Ezért utólag elnézését kérjük.

A szerkesztőség